

Stavanger bispedømme

Rapport 2004

I. En vurdering av situasjonen i bispedømmet.

Tall og tendenser.

Tilhørighet til kirke- og menighetsliv bekreftes gjennom oppslutningen om gudstjenester og kirkelige handlinger og gjennom hverdagskontakter på ulike møteplasser i den enkelte menighet. Oppslutningen om gudstjenestelivet i Stavanger bispedømme i 1990-årene må karakteriseres som stabil, med små endringer fra år til år. Ved utgangen av 90-årene viste tallene for deltagelse på søn- og helligdager en nedadgående tendens. Så steg tilslutningen igjen fra år 2000 med hele 3,6 % før den flatet ut i 2001 for å stige igjen i 2002 med 2,7 %. Den stigende tendensen fortsatte i 2003 med 1,7 %. I 2004 utgjorde stigningen 0,2 %. I 2004 møtte det 617.976 til gudstjeneste i Stavanger bispedømme. Gudstjenesteframmøte har steget med 7,5 % til sammen de siste fem årene. I tillegg kommer gudstjenesteframmøte i IMI-kirken i Stavanger som er gjennomsnittlig rundt 900 forenester på ca. 140 betyr det at mange deltar ved gudstjenester uten å gå til nattverd. Det er nå ca 7 % flere til nattverd i kirkene i Rogaland i forhold til deltagertallene i 1999.

Dåpstallene for 2004 har steget med 2,4 % i forhold til 2003. Tatt i betraktningen en fødselstilvekst på vel 1 % i befolkningen i Rogaland sist år, er dette en reell stigning i dåpstallene igjen etter at disse har vært i tilbakegang siden 1999.

På slutten av 90-tallet var det en svak nedgang i tilslutningen til kirkens konfirmasjonsarbeid i bispedømmet. Imidlertid steg deltagelsen igjen fra 2000 og denne positive trenden fortsatt de tre påfølgende årene. Fra 2003 til 2004 har konfirmanddeltagelsen av kirkens medlemmer sunket med 1,5 %, fra 85,2% i 2003 til 83,7 % i 2004. I 2004 ble 4188 unge konfirmert mot 4216 i 2003. Likevel deltok det 388 flere i konfirmentarbeidet i Dnk i Rogaland i 2004 i forhold til 1999. I perioden er dette en stigning på 10,2%.

1161 ekteskap ble inngått i 2004. 103 flere enn i 2003. Imidlertid er tallene for ekteskapsinngåelser stabile sett i perspektiv av de siste 6 årene.

Offertallene for 2004 viser en betydelig stigning. Total offerinngang ved gudstjenester søn- og helligdager i 2004 var på kr.15846146. Dette utgjør en stigning på vel 9 prosent fra året før.

Folkekirken i Rogaland står sterkt. Det viser ikke minst dåps - og konfirmasjonstallene. Nesten 84 % av dem som døpes konfirmeres. Oppslutning når det gjelder årskullet født 1989 i konfirmentarbeidet i Stavanger bispedømme, er på 74,3%. Når dåpstallene i 2004 stiger mer enn dobbelt så mye som den reelle tilveksten av nyfødte, er det en svært gledelig tendens. Ofte kommenteres Dnk's styrke i folket ut fra gudstjenestetallene. Et gjennomsnittlig frammøte pr. gudshus pr. søndag formiddag i Rogaland på 140 er da også en betydelig utfordring, selv om dette frammøte er ca. 40 flere frammøte enn det gjennomsnittlige gudstjenesteframmøte i landet sett under ett. Men den utvikling vi tydeligst ser i Stavanger

bispedømme de siste årene er at den betydelige folkekirkekontakten gjennom bred hverdagskontakt. Det synliggjøres dessverre ikke gjennom dagens statistiske materiale.

Ung befolkning og betydelige utfordringer.

Stavanger bispedømme har en ung og sterkt voksende befolkning. Seks av de ti kommunene i landet som har den høyeste befolkningsandelen under 16 år er Rogalandskommuner:

1.Gjesdal (Stavanger) 29 % , 2.Fjell (Bjergvin) 27.9 % , 3.Klæbu (Nidaros) 27,8 % , 4.Rennesøy (Stavanger) 27,5 % , 5.Klepp (Stavanger) 27,4 % , 6.Randaberg (Stavanger) 27,3 % , 7.Sola (Stavanger) 26,8 % , 8.Tysvær (Stavanger) 26,5 % , 9.Meland (Bjergvin) 26,5 % , 10.Alta (Nord Hålogaland) 26,3%. Tallmaterialet er fra 2003.

I fylkesoversikten viser det seg at Rogaland er det fylket som har høyest andel førskolebarn i forhold til folketallet – 8,8%. Landsgjennomsnittet er 7,8%.

I 2003 var Rogaland dessuten det fylket som hadde nest høyest befolkningsvekst på 0,78 % bare slått av Akershus med 0,81 %.

Dette gir særskilte utfordringer for den kirkelige virksomheten. Ressursene til trosopplæring må styrkes radikalt. Lokal ressursøkning fra kommunene via Fellerådene kan i liten grad påregnes. Lokalmenighetene er i noen grad i ferd med å styrke sin innsats gjennom givertjeneste og i noen grad gjennom omdisponering av ressursbruk. Primært forventes imidlertid sentral ressurs i et betydelig omfang. Utålmodigheten etter å komme videre er merkbar. Bispedømmet satte 01.oktober 2003 som frist for menighetenes søknad om midler fra de sentrale trosopplæringsmidlene. 49 søknader kom inn fra mer en halvparten av menighetene i bispedømmet Vi fikk bekreftelse fra prosjektledelsen at Stavanger bispedømme var gjort til pilotbispedømme i den prøveperioden som nå skulle starte opp i Dnk. Søknadene ble gjennomgått sammen med sentral ledelse i oktober og begynnelsen av november 2003. Forsøksmenigheter skulle utpekes umiddelbart. Først i løpet av mars 2004 kom tilsagn om sentrale midler til dåpsopplæringsprosjekt i de 4 prestegjeldene Skåre, Norheim, Hinna og Time i Stavanger bispedømmet. Skuffelsen i de 43 soknene som ikke fikk midler var meget stor. Det er helt avgjørende at det ved tildelingene heretter tas grep som kan møte forventningene i mer en bare noen gangse få enkeltsoke men også kan åpne opp mulighetene for at grupper av sokn eller prostiomeråder kan få tildelt sentrale prosjektmidler til styrking av dåpsopplæringen. Hvis ikke det skjer kan engasjementet forta seg.

Den gledelige befolkningstilveksten med en svært ung befolkningsprofil betinger også tilføring av ny presteressurs. Bispedømmet har i flere år stått på vent for tilføring av større lønnsressurs på presteapittelet. Dette går bl.a. ut over de store utbyggingsmenighetene Gand, Tasta og Norheim som står øverst på bispedømmets prioriteringsliste uten å få sårt tiltrengt styrking av prestebetjeningen.

Strategisk satsing i bispedømmet.

August 2003 kunne Stavanger biskop og Stavanger bispedømmeråd presentere en ajourført strategi. Prostene ble ansvarliggjort til å ta ansvar for videreformidlingen av denne til alle ledd i bispedømmet. I forhold til tidligere strategiplan er den ajourførte planen nå særlig innrettet mot de utfordringer vi ser innen diakoni, gudstjenesteliv og trosopplæring. Strategien er i 2004 utmyntet i en rullerende og forpliktende handlingsplan for Stavanger bispedømme. Også i arbeidet med handlingsplanen arbeider prostene og bispedømmeråd tett sammen om ønskelige prioriteringer. Ved visitasene og gjennom kurs-, kompetansetiltak og ulike samlinger stimuleres menighetene til å tydeliggjøre sine satsingsområder og tiltak. Strategien har f.o.m. 2004 også fått et mye sterkere nedslag i kompetanseplanen for presteskapet.

Diakoni

Stavanger biskop har ved de årlige prostivis samlingene av ansatte fokusert på menigheten som diakonalt menighetsbyggende fellesskap. Gjennom visitasene er også en fornyelse av diakonien i den enkelte menighet et hovedanliggende.

Nettverket av styringsgrupper som samordner sorgarbeidet i bispedømmet er i løpet av 2004 videreutviklet til å dekke 7 av de 8 prostiene. Bare det sørligste prostiet mangler nå nettverk. Det finnes f.t. ingen soknediakonstilling i dette prostiet, etter at Egersund kirkelige fellesråd av økonomiske grunner kuttet stillingen ved vakanse.

Sorggrupper for barn er siste tilskudd til dette mangfoldet. Temadager for lederne i sorggrupper for barn og ungdom er avholdt.

Tema ”Sorg og kriser i skoler, barnehager og menigheter” har vært seminar tema i 2004 med bred deltagelse fra personell i barnehager, grunnskolen, helse- og sosialsektoren og menighetsansatte.

Stavanger bispedømme har nedsatt en ressursgruppe innen ”Forbruk og rettferd” med bred representasjon. I samarbeid med Grønn hverdag, Stiftelsen Miljøfyrtårn og Bjørgvin bispedømme arbeider ressursgruppa med en modell for sertifisering av menigheter og fellesrådsområder. Det utarbeides bransjekrav, og disse skal presenteres i mars 2005.

Det har vært tørke i tilførsel av nye lønnsmidler på kapittel 7116. De statlige 50 % tilskuddene til bl.a. nye soknediakonstillinger løste ut betydelige kommunale og innsamlede midler, og var avgjørende insitament for styrking av diakonien i bispedømmet. Stavanger bispedømme har et sterkt ønske om å være en diakonal kirke, og ser det derfor maktpåliggende å be om ny lønnsressurs over kapittel 7116 for å kunne fortsette arbeidet med å initiere flere diakonstillinger. Slik stillinger er avgjørende for å kunne styrke diakonien i menighetene.

Misjon.

Stavanger bispedømmeråd har gjennom sin strategi til hensikt å styrke og fornye det misjonsengasjement som har karakterisert kirkelivet i Rogaland gjennom mange år. Samarbeidsrådet for menighet og misjon tar hånd om dette arbeidet. Misjonsalliansen og Areopagos sluttet seg til dette samarbeidet i bispedømmet i 2004, slik at det nå er 6 misjonsorganisasjoner og bispedømmerådet som virker sammen gjennom SMM-rådet. I 2003 hadde 88,6 % av soknene inngått samarbeidsavtaler med en eller flere av organisasjonene. I 2004 har 6 av de 88 soknene i bispedømmet fornyet sine avtaler. 11 sokn har inngått avtale for første gang slik at 81 av 88 sokn nå har misjonsrelatert avtale. Det utgjør 92 % av menighetene.

Stavanger bispedømmeråd har gjennom SMM i 2004 tatt initiativ til en landsdekkende konferansen i april 2006 for ungdom og ungdomsledere i Dnk som en oppfølging av UK 2005 og KM 2005 som begge skal drøfte hva det vil si å være en *misjonerende* folkekirke. Sammen med det sentrale SMM, SMM Bjørgvin og SMM Agder planlegges konferansen.

Stavanger bispedømmeråd har gjennom SMM utarbeidet to ressurshefter i 2004 som begge setter ansatte og frivillige i bispedømmene bedre i stand til å ivareta både det lokale og det globale perspektiv i sitt gudstjenestearbeid.

For øvrig samarbeidet bispedømmet også i 2004 med Misjonshøgskolen om temadag omkring ”vitnesbyrd og tjeneste – misjon og diakoni lokalt og globalt”; med IKO og KUI om sang- og gudstjenesteverksted med bidrag fra den verdensvide kirke og med NMS region Stavanger og region Agder om sommerleir med misjonsprofil for familier.

Nye menighetsdannelser.

I Stavanger bispedømme foregår det en utvikling av nye og alternative menigheter innen folkekirken. De nye menighetene har ulik profil. Lundehaugen menighet skal være en

bymenighet for flere sokn, mens de andre nye menighetene arbeider i avgrensede deler av eksisterende sokn.

Stavanger biskop og bispedømmeråd har et ønske om å inkludere de nye menighetene i Den norske kirke. Derfor ble det i 2003 etablert en bredt sammensatt arbeidsgruppe som nå utreder de nye menighetenes forhold til Den norske kirke, både når det gjelder strategier for menighetsutvikling og formell organisering. Vi har et sterkt ønske om at de nye menighetene så langt som mulig skal bære Den norske kirkes kjennetegn ved at de i form og innhold fremstår som folkekirkemenigheter.

Ved inngangen til år 2004 hadde Lundehaugen menighet et ønske om å etablere seg som en forening med tilknytning til Den norske kirke gjennom en avtale om tilsyn fra biskopen. I løpet av år 2004 ble det, gjennom et tett og nært samarbeid mellom Lundehaugen menighet, Gand menighetsråd, Sandnes Kirkelige felleråd, Prosten i Sandnes, Kirkerådet, Stavanger biskop og Stavanger bispedømmeråd, utarbeidet en søknad om et forsøksprosjekt som inneholder en omforent forståelse om Lundehaugen menighets organisering og tilknytning til Den norske kirke. Vi ønsker at Lundehaugen menighet får de samme folkekirkelige elementene som soknemenighetene har, bortsett fra at Lundehaugen menighet forankres i et sokn som knyttet til en gruppe av kirkemedlemmer i stedet for et geografisk område.

Gjennom Ot. prop. nr. 30 (2004-2005) er det fremmet et lovendringsforslag som kan åpne for forsøk med valgmenigheter. Vi anser det fremlagte forslaget som en positiv mulighet til å få prøvd ut de formelle elementene i forsøket knyttet til Lundehaugen menighet, samtidig som vi ser utfordringer i begrensningen knyttet til at valgmenighetene selv skal finansiere sin virksomhet. Det er for oss utenkelig at valgmenigheter i rammen av Den norske kirke, ikke skal ha en offentlig prestetjeneste. Dessuten mener vi at valgmenigheter som skal finansieres gjennom frivillig økonomisk innsats, lett får preg av å være frikirkemenigheter fremfor å være folkekirkemenigheter. Det vil være en betydelig utfordring å knytte valgmenighetene til både fellerådene og bispedømmerådene økonomiske forpliktelser til finansiering av menighetsarbeid og prestetjeneste.

Det Norske Misjonsselskap bidrar til oppstart av menigheter i utbyggingsområder uten eget kirkebygg. De har finansiert prestetjeneste tilsvarende en pretestilling i 1 år, fordelt over 3 år, i seks områder i vårt bispedømme. Den øvrige økonomien til disse menighetene kommer fra frivillige bidrag fra menigheten, felleråd og til dels også bispedømmeråd. Disse menighetene har langt på vei vist seg å være livskraftige, noe som har medført store utfordringer knyttet til finansiering av prestetjenesten etter at Det norske misjonsselskap sin prosjektperiode er avsluttet. Med en noe styrket lønnsressurs ville Stavanger bispedømmeråd gjennom 20-30 prosents lønnsinnsats kunne stimulere til både 50% og 100 % pretestillinger i disse menighetene. På denne måten kan vi oppnå å få på plass noen flere pretestillinger i bispedømmet i rammen av en modell der flere bidrar økonomisk.

I Høyland sokn arbeides det med et forsøksprosjekt hvor soknet deles opp i fem geografiske områder, og det for hvert av disse områdene velges menighetsutvalg i forbindelse med kommende menighetsrådsvalg. Høyland menighetsråd (som i framtiden skal kalles sokneråd), skal delegere mest mulig av sin myndighet til menighetsutvalgene slik at disse får en stor grad av selvstyre. Soknerådet skal ivareta de oppgaver som ikke blir delegert til menighetsutvalgene. Tre av disse menighetsutvalgene etableres for menigheter startet gjennom økonomiske bidrag fra Det Norske misjonsselskap.

Kirkebygging og kirkeregistrering.

Ingen nye kirker er vigslet i 2004. Men allerede 17. april 2005 vigles ny kirke stor soknekirke på Nærbø i Hå. Arbeidet med utvikling av nye kirkebygg har imidlertid også preget 2004. Dette gjelder ny soknekirke i Ræge sokn der byggearbeidene planlegges startet opp i 2005. Likeledes er arbeidet med ny soknekirke på Ålgård i Gjesdal prestegjeld inne i en aktiv utviklingsfase. Fra 01.01.06 vil nytt sokn i Frøyland/Orstad være i funksjon. Arbeidet med utforming av nytt kirkebygg er for lengst i gang også i dette området. Forprosjektet er under utvikling og de politiske vedtak er klar med sikte på en deling av byggekostnad med 15 mill. på Time kommune, 15 mill. på Klepp kommune, og mellom 13 og 15 mill. på Klepp kirkelig fellesråd som byggherre i nært samarbeid med styringsgruppa for Frøyland/Orstad i form av tilsagn om dugnad og givertjeneste m.m.. Dette prosjektet representerer i arkitektonisk og utsmykningsmessig forstand nye og spennende utfordringer for menigheten, fellesrådet, Stavanger biskop og KKD. Gudstjenestefeiringen i denne menigheten er av en slik karakter at det nødvendigvis må sette sin tydelige spor i utforming av så vel det liturgiske rom som det øvrige kirkebygg. Bruk av audiovisuelle hjelpemidler er omfattende. Likeledes bruk av dans og drama i gudstjenesten. Stavanger biskop har i 2004 drøftet disse utfordringene med bl.a. kirkearkitekten i KKD med sikte på de særlige hensyn som må tas når prosjektet skal godkjennes i løpet av 2005.

Kirkekonsulenten i KKD skriver i sin årsmelding for 2004: "I den nye kirkeloven skal biskopen godkjenne inventar og utstyr. Forholdene er meget forskjellige i de ulike bispedømmene når det gjelder erfaring med bygging av nye kirker. I Stavanger har man gode rutiner. 30 % av kirkebyggingen foregår der etter 1996/97. I andre bispedømmer er man omtrent uten erfaring. Man kjenner ikke veiledningsmaterialet eller godkjenningskravene godt nok." Det arbeidet som gjøres med en best mulig kvalitetssikring av kirkebyggingsarbeidet i Stavanger bispedømme er erfaringer vi merker etterspørres fra bispedømmer over hele landet. Det bør vurderes om ikke Stavanger bispedømme i samarbeid med KKD kunne tilrettelegge en veiledningsmanual for fremtidige kirkebyggere. Et slikt arbeid forutsetter imidlertid ekstern økonomi.

Stavanger bispedømme har arbeidet aktivt sammen med KA og fellesrådene i bispedømme for å videreutvikle og komme i gang med et omfattende kirkeregistreringsarbeid ved bruk av den nye databasen. Bispedømmet stiller nå mannskap til rådighet for kirkeregistrering i f.t. 9 fellesråd. Arbeidet innebærer både en fysisk registrering av kirker og kirkeinventar, og samtidig en gjennomgang av vedlikeholdsbehovet i kirkene. Behovet for miljømessige endringer vurderes også.

Boplikten for prester.

I Stavanger bispedømme er ordningen med boplikt for menighetsprester under sterkt press. I deler av presteskapet, og særlig blant eldre prester og prester som bor på tettsteder, uttrykkes det stor misnøye med bopliktordningen. Stavanger bispedømmeråd har praktisert boplikten relativt strengt, men har gjort vedtak om at en alder på 58 år alene gir grunnlag for fritak. Opplysningsvesenets Fond har satt en tilsvarende aldersgrense på 60 år, noe som medfører en uheldig forskjellsbehandling mellom prester som bor i fondsbolig og de som bor i kommunal bolig.

I dag har 44% av prestene bofritak fra stillinger hvor det skulle ha vært kommunal tjenestebolig. I løpet av år 2005 vil 23% av prestene som nå bor i kommunal tjenestebolig fylle 58 år, og tilsvarende vil 40 % fylle 55 år og 56% fylle 50 år. Dette medfører at det i tiden framover ville kunne gis mange bofritak begrunnet med prestens alder.

Vi erfarer dessuten at legeerklæringer som legges frem i bopliksaker viser en svært liberal holdning til hvilke lidelser og plager hos presten eller hans familie som kan avhjelpes gjennom bofritak. Stavanger bispedømmeråd kan vanskelig overprøve legeerklæringer, noe som medfører at det er lett å få fritak fra boplikten begrunnet i medisinske forhold. Bofritakene medfører at det er vanskelig for bispedømmerådet å forholde seg til kommunene på en god og forutberegnelig måte. I de fleste tilfeller der det innvilges bofritak, må bispedømmerådet gjøre vedtak om at kommunen ikke lenger er forpliktet til å stille tjenestebolig til rådighet for stillingen. Dette medfører at boligene avhendes, og at bispedømmerådet ved neste presteskifte må gi kommunen nytt pålegg om å fremskaffe tjenestebolig. Usikkerhetsmomentet knyttet til hvor lenge presten som har fått bofritak blir i stillingen, gjør det umulig for kommunen og bispedømmerådet å forvalte boligen som prestebolig i venteperioden.

Uforutsigbarheten i boligforvaltningen er i mange saker blitt en stor belastning i forholdet mellom kommunen og Den norske kirke. De lave refusjonssatsens er også en medvirkende faktor. Vi frykter at dette noen steder har en negativ innvirkning på den kommunale finansieringen av fellesrådenes virksomhet.

Stavanger bispedømmeråd vil ta til orde for en modernisering av poliktordningen. Særlig vil vi peke på behovet for en differensiering mellom tettbygde strøk og landområder.

II. Tilstandsvurdering i lys av hovedmål 1 i tildelingsbrevet av 22.oktober 2003.

a. Departementets hovedmål 1.

Kirkerådet og bispedømmerådene skal initiere og legge til rette for felleskirkelige tiltak og for realisering av de mål og satsingsområder som Kirkemøtet gjør vedtak om, og bidra til at kirkelig tilsatte og valgte rådsmedlemmer har kompetanse til å ivareta sine oppgaver. De kirkelige organene skal fremme samarbeid og god kommunikasjon med de frivillige kristelige organisasjonene, mellom kirkens organer og mellom kirke og samfunn.

b. Departementets resultatmål 3.1.1.

Det skal gjennomføres tiltak som styrker kirkens arbeid blant barn og unge.

c. En generell tilstandsvurdering i lys av resultatmål 3.1.1.

I forbindelse med visitaser, etterspør Stavanger biskop alltid hvilket arbeid menighetene har rettet inn mot barn og unge, og ikke minst hvordan dette arbeidet fungerer. Før biskopen kommer til en menighet på visitas arrangeres det en førvisitas hvor undervisnings-, diakoni- og misjonsrådgiverne sammen med en av ungdomskonsulentene møter de frivillige i menigheten for å se på menigheten med våkne og varme øyne. På disse samlingene gir barne- og ungdomslederne viktige bidrag og tilbakemeldinger på hvordan de erfarer situasjonen i egen menighet og hvilke utfordringer menighetene har i møte med barn og unge.

Ungdomsarbeidet i Stavanger bispedømme er mangfoldig og variert i de ulike delene av fylket. I deler av Nord-Rogaland har KFUK-KFUM en sterk posisjon. Organisasjonen er her en viktig aktør i menighetenes ungdomsarbeid. I deler av Sør-Rogaland hvor bedehuskulturen står sterkt, samarbeider menigheter og indre- og ytre misjonsorganisasjoner om ungdomsarbeidet. Flere menigheter har dessuten egne gudstjenester for ungdom.

I byene sliter menighetene med sitt ungdomsarbeid. Dette gjelder særlig i Stavanger by. Mange av våre menigheter har i 2004 synliggjort at de satser på barne- og ungdomsdiakoni. Dette gjelder bl.a. ved ansettelse av nye diakoner i to prestegjeld hvor noen har sluttet. 6 prestegjeld arbeider med å få på plass diakonstillinger der barne- og ungdomsdiakoni blir primæroppgaver. 2 prestegjeld har prioritert dette inn i eksisterende diakonstillinger.

Barn og unge regnes i økende grad med i menighetenes gudstjenesteliv. Prester, kirkemusikere og andre i stab med ansvar for gudstjenestearbeidet, er opptatt av å engasjere barn og unge som medspillere og deltakere.

Arbeidet med barnehage- og skolegudstjenester, er svært godt. Barn og unge er med som aktive deltakere.

Over 90% av menighetene er i aktivt samarbeid med grunnskolen i forbindelse med 10 /11-årsfasen, og de fleste av disse menighetene deler ut NT eller Bibel til elevene. Jule- og påskevandring for de yngste elevene, er svært populært. Utenom dette blir kirkene mye besøkt av skoleklasser.

Et gledelig trekk ved barne- og ungdomssektor i bispedømmet er den gode oppslutning om forenings og leirarbeid. Antall foreninger holder seg totalt sett stabilt. Det Norske Misjonsselskap har arrangert flere leirer i 2004 enn året før og melder om en markant bedre deltakelse.

KFUK-KFUM er fortsatt en breddebevegelse innen bispedømmet, nært knyttet til menighetene gjennom kor og speiderarbeid. Sommeren 2004 ble TT avviklet i Haugesund. Sommerens største kristne ungdomsarrangementet samlet totalt 2400 deltakere. Det som særpreget TT er den store andelen internasjonale deltakere (10 % internasjonal deltakelse) og mylderet av aktiviteter (ca 100 forskjellige tilbud). En stor gruppe ansatte og frivillige medarbeider fra våre menigheter var engasjert i forbindelse med arrangementet. Soknepresten i Norheim menighet var leder i hovedkomiteen, og Stavanger bispedømmeråd bidro aktivt med personell og økonomi for at denne landsdekkende samlingen av tenåringer kunne gjennomføres.

Av store faste ungdomsarrangementet i bispedømmet er IMPULS uten sammenligning det største. Vel 2000 ungdommer møttes til fellesskap og inspirasjon i IMI-kirken i Stavanger i 2003. mens nærmere 3000 deltok på samlingen i januar 2004.

Samme sted arrangerte menigheter i Stavanger by og fritidsseksjonen i Stavanger kommune for andre gang lavterskel – arrangementet ”16.mai.com”. Om lag 700 ungdom var i løpet av natt til 17.mai innom arrangementet, som bestod av en talentiade i musikk og dans etterfulgt av midnattskonsert.

d. Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak i forhold til resultatmål 3.1.1.

Stavanger bispedømme har i sin strategiplan under satsingsområde gudstjenesteliv uttrykt følgende: ”Vi ønsker en forkynnelse som er til hjelp for barn og unge i deres trosutvikling”. Som et ledd i arbeidet med å oppnå dette, gjennomførte vi en fagdag for ungdomsarbeidere om ”Formidling av Bibelen i ungdomsarbeidet” ved Stavanger biskop. 40 ungdomsansatte deltok.

Vi fortsatte også samarbeidet med den profesjonelle dramagruppen Sarepta som gjennomførte kursing av frivillige ledere og ansatte i kreativ formidling for barn og unge på to kurs med til sammen 32 deltakere.

I gjeldende strategiplanen heter det videre: ”Vi ønsker menigheter som er frimodig nyskapende ved å ta i bruk ulike kulturelle uttrykk i formidlingen til mennesker i vår tid og satser på korarbeid for barn, unge og voksne.” Derfor har Stavanger bispedømme vært en aktivt medspiller i prosjektet ”Barnas Gudstjenestedag”, 1.søndag i advent 2004. To forberedende kursdager ble arrangert i september med 51 ansatte som deltagere.

Stavanger bispedømmes ungdomsråd arrangerte i 2004 Ung Messe i samarbeid med tre ulike prostier i bispedømmet. Både i Søre Ryfylke, Nordre Ryfylke og Dalane samlet messene svært mange ungdommer.

I september hadde vi et kor - og gudstjenesteverksted i Åkra kirke for ansatte, korsangere og musikere i alle aldre. Dette var et samarbeid med SMM, IKO og Kirkens U-landsinformasjon. Både verksted og påfølgende gudstjeneste fikk svært god respons. Her hadde vi besøk fra vårt naboland Danmark og fra våre søsterkirker bla. på Madagaskar og i Tanzania, noe som var svært inspirerende for både unge og voksne.

Stavanger bispedømmes ungdomssatsing har resultert i et prosjekt der tre ungdomskonsulenter primært jobber målrettet med ledertrening. To konsulenter er ansatt i 20% stillinger i Nord- og Sør-Rogaland. En konsulent er knyttet til bispedømmekontoret i 100% stilling som koordinator for ungdomssatsing og tilrettelegger for biskopen. En oppgave for ungdomskonsulentene har også vært å få på beina et ungdomsråd og et årlig ungdomsting. Ungdomsrådet hadde 9 ordinære møter og et felles møte med bispedømmerådet i 2004. Ungdomstinget med fokus på ungdomsdiakoni valgte nytt råd i november.

Det har vært viktig for bispedømmet å forsøke å ivareta de ansatte som særlig arbeider direkte inn mot barn og unge. De er ofte av våre yngste ansatte medarbeidere, gjerne med relativt kort utdanning og praksis, samtidig som de står i en svært krevende arbeidssituasjon. I forståelse med fellestrådene la vi i 2004 til rette for 4 ulike fagdager for denne målgruppen.

I samarbeid med kirkevergelaget hadde vi i stand på den store yrkesmessen i Stavanger, der ungdom fra hele fylket møtte. Ulike tilsatte betjente standen, og svært mange unge besøkte standen for samtale og informasjon. Tiltaket ga erfaringer som ble tatt inn i en gruppe bestående av representanter fra fellestrådene og bispedømmekontoret. Denne gruppen deltok i september på en sentral konferanse i regi av Kirkerådet om rekruttering til kirkelig tjeneste, og gruppen har ansvar for videre arbeid med prosjektet. Deltakelse ved yrkesmesser vil også bli prioritert i 2005.

Menigheter i Stavanger bispedømme har stor glede av den ledertrening de kristne organisasjoner tilbyr regionalt. I 2004 deltok 82 ungdommer fra 17 menigheter på LIV-kurs i regi av KFUK-KFUM.

I løpet av året deltok 12 ungdommer på 2:2-kurs, et lederkurs med vekt på personlig utvikling og vekst. Dette kurset er et samarbeidsprosjekt mellom Det Norske Misjonsselskap, Normisjon og Laget.

I alt 14 menigheter arrangerte MILK-kurs for til sammen 70 av fjorårets konfirmanter.

Tilsvarende kurs samlet 115 deltakere i 2003.

100 ungdommer har deltatt på Ungdoms - Alpha i 9 menigheter. Noen menigheter driver også kontinuerlig ledertrening gjennom speiderarbeid tilknyttet KFUK-KFUM.

Ledertrening vil fortsatt være en hovedutfordring i bispedømmets ungdomssatsing.

e. Behovet for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak i forhold til resultatmål 3.1.1.

Det er behov for enda sterkere fokus på ledertrening i ungdomsarbeidet. Det trengs en større mangfold av ledertrening som når en større bredde av ungdom i menighetenes ungdomsarbeid.

Departementets resultatmål 3.1.2.:

Menighetene skal stimuleres til styrket innsats innen dåpsopplæring

b. En generell tilstandsvurdering i lys av resultatmål 3.1.2.

I Stavanger bispedømme fikk 6 menigheter tilbud om å være prosjektmenigheter, fordelt på 4 prosjekt: Norheim menighet skal særlig jobbe med 14 – 18 årsfasen. Skåre prestegjeld, Gausel menighet og Time prestegjeld er alle fullskalamenigheter. Alle er godt i gang med sine prosjekt og har tilsatt medarbeidere. Det er stor interesse for ny søknadsrunde blant våre menigheter.

Samtidig registreres en usikkerhet i forhold til om denne reform noen gang vil resultere i ressurser til bredden av menigheter.

54 av våre 88 sokn har en eller annen form for undervisnings- eller dåpsopplæringsutvalg som på vegne av menighetsrådet ivaretar dåpsopplæring og undervisning sammen med ansatte. Disse har også vært svært aktive når det gjelder planarbeid, og i arbeidet med å søke om å få tilført forsøksmidler fra trosopplæringsprosjektet.

Alle menighetene har en eller annen form for dåpssamtale. De skjer enkeltvis både i private hjem og på menighetskontor. Noen menigheter har svært høye dåpstall, og har valgt å ha dåpssamtalene i grupper der de som skal ha dåp samme dag, møter. Som et ledd i arbeidet med å utvikle dåpsopplæringen, prøver en del menigheter både dåpssamtale med det enkelte foreldrepar og i tillegg grupper der flere foreldre, samt faddere kan møtes til informasjon, undervisning og samtale.

40 av bispedømmets 88 sokn deler nå ut "Barnebibelen for de små" (Sambåndet forlag, bokmål og nynorsk utgave). Mange av disse har også oppfølgingstiltak i form av adventgrupper, barnegospel, aktivitetslørdag o.s.v. knyttet til dette fasearbeidet.

Det nå over 30 menigheter som har dåpsskole for 6-åringene. Jæren prosti har dåpsskole i alle sine prestegjeld, men også andre prosti har bra dekning. Til sammen arrangerer vel 1/3 av menighetene dåpsskoler. OVF – midler har vært et vesentlig bidrag til igangsetting og delvis avlønning av pedagogisk kompetent personell i dette arbeidet.

I bispedømmet er det et godt skole/kirkesamarbeid. Dette inngår ikke i dåpsopplæringen, men det må nevnes at over 90% av menighetene deler ut NT eller Bibel til 10/11-åringene. Dette skjer for det meste i samarbeid med skolen med undervisning ved prest eller kateket i den enkelte klasse eller i menighetslokaler. Noen menigheter har også startet opp undervisningsopplegg på ettermiddags-/kveldstid for 10/11-åringer med svært godt tilslutning. Bare i Bjerkreim menighet deltar nærmere 100% av 10/11-åringene på et opplegg på kveldstid med såkalt "Alpha-form", dvs. kveldsmåltid og påfølgende undervisning og grupper.

Konfirmantarbeidet har også i år sviktende tilslutning. Fra en oppslutning i 2003 på 85,2% av døpte 14-åringene er oppslutning i 2004 på 83,7%. Når det gjelder oppslutning i samlet årskull, har kirka gjennom sitt konfirmantarbeid kontakt med 74,33% av 14-åringene i bispedømmet. Dette innebærer at arbeidet med å legge til rette for kurs og samlinger med fokus på kvalitetsutvikling av konfirmantarbeidet, fortsatt er svært viktig. Likedan vil alle menighetsråd våren 2005 få tilsendt et spørsmålsskjema ang. kvalitetsutvikling i eget konfirmantarbeid. Med dette som hjelpemiddel, kan alle

menighetsråd i samarbeid med konfirmantarbeidets ansatte, gå gjennom eget konfirmantarbeid og se hvor evt. endringer eller ressurser skal settes inn.

Undervisningsrådgiver vil i samarbeid med prostene ta opp muligheter for tiltak i menigheter som særlig sliter med oppslutning om arbeidet.

Bispedømmets prosjekt "Opplevelsesbasert konfirmantopplæring" ble presentert på årets konfirmantlærerkurs for 47 prester og kateketer. Strand prestegjeld med Strand, Jørpeland og Forsand menigheter prøvde ut et forprosjektet i september 2004. Tilbakemeldingene er svært positive, og vi vil søke om regionale prosjektmidler gjennom Trosopplæringsreformen for å kunne ansette noen til å lede prosjektet. De sentrale bymenighetene som merker tilbakegangen sterkest må få hjelp med alternative opplegg for sin konfirmantsatsing. Dette prosjektet har kvaliteter som vil kunne snu utviklingen også i bystrøk. Ellers er det positivt at de aller fleste menighetene (ca. 90 %) har frivillige medarbeidere med i sitt konfirmantarbeid.

Stavanger kirkelige fellesråd startet i 2003 opp et prosjekt med tilrettelagt konfirmantopplegg for unge med særlige læringsvansker. Opplegget rekrutterer fra hele fellesrådsområdet i Stavanger by, og er et alternativ til undervisning og konfirmasjon i egen menighet. Stavanger bispedømme og kirkelig fellesråd har leid inn en menighetsprest i tillegg til en stedlig kateket og kantor i en av bymenighetene for praktisk gjennomføring av forsøket. Den nye integreringskonsulent er også med i opplegg. Til sammen ble 10 unge konfirmert i mai. Høsten 2004 ble opplegget videreført for nytt kull, og vi vil videreføre prosjektet på Karmøy fra høsten 2005.

1/3 av våre menigheter gjennomførte i 2004 Alpha-kurs. I tillegg melder noen menigheter at de har kurskvelder med såkalt Alpha-profil. Alpha-kursene viser seg å være et godt redskap for å få flere mennesker i tale i våre menigheter.

d. Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak i forhold til resultatmål 3.1.2.

Bispedømmet har også i den nye søknadsrunden i rammen av trosopplæringsreformen, aktivt utfordret og bistått menighetene i utformingen av sine prosjekt.

Bispedømmet har i flere år aktivt utfordret menighetene til å dele ut Barnebibelen til 4-åringene, og dette ser vi har positiv effekt. Her er et konkret hjelpemiddel for foreldre til å lese de grunnleggende bibelfortellingene for barna sine, noe vi har fokusert på i vår strategiplan. Våre undersøkelser viser at barnebibler brukes av barnet og foreldre/foresatte på en langt bedre måte enn de ulike 4-årsbøkene. Vi ønsker å fortsette arbeidet med å nå familiene med en familiebibel som kan holde bibelfortellingene levende i nye generasjoner.

Bispedømmet ønsker i 2005 å gjennomføre kurs i 2 prosti for menigheter som enda ikke er i gang med dåpsskole, med det målet at alle prostiene i 2006 skal ha startet opp dåpsskoler. Utvikling og realisering av denne målsettingen skjer i nær kontakt med prostene.

I 2005 vil menighetsrådene som ansvarlige organ, bli utfordret på å gå gjennom eget konfirmantarbeid og evaluere dette. I tillegg vil vi gjennom ulike kanaler arbeide aktivt for å få midler til en stilling som kan bistå menighetene i arbeidet med opplevelsesbasert konfirmantarbeid.

En omfattende konferanserunde for ansatte og tillitsvalgte er gjennomført i januar 2005 for nettopp å styrke bevisstgjøringen omkring kvalitetssikring av menighetenes konfirmantinnsats.

Bispedømmet i samarbeid med IKO - forlaget vil gi ut et konfirmantopplegget tilpasset barn og unge med særlige lærevesker. Stavanger bispedømme vil presentere dette materialet på kurs i de ulike bispedømmene.

Alpha-arbeidet ser vi er kommet for å bli, og videreføring av deltakerne inn i smågrupper er en utfordring mange menigheter melder om. Bispedømmet vil derfor i 2005 ha fokus på smågrupper, og med særlig vekt på ledelsen av disse.

e. Behovet for eventuelle endringer av bispedømmets strategi, planer og tiltak i forhold til resultatmål 3.1.2

Bispedømmet vil i 2005 ta fatt i arbeidet med ytterligere kvalitetsutvikling av den folkekirkelige kontakten rundt dåp og de ulike dåpsfasene. I konfirmantarbeidet har bispedømmet i lang tid arbeidet målbevisst med årlige kompetansetiltak for konfirmantlærere og frivillige i konfirmantarbeidet. Disse har hatt bred tilslutning og bidradd til høy motivasjon i konfirmantarbeidet. Vi utfordres nå til også å ta større tak i tilretteleggelsen og organiseringen av konfirmantopplegg som pedagogisk og metodisk møter 14/15 –åringenes behov for utfoldelse og aktivt engasjement. I prosjektet "Opplevelsesorientert konfirmantundervisning" har bispedømmet tilrettelagt et opplegg som kan fornye og styrke deltagelsen. Derfor er opplegget et godt redskap i å få unge i tale bl.a. i bymenigheter som sliter med synkende tilslutning. Vi ønsker å komme i gang med bredere utprøving i 2005 dersom vi får noe støtte gjennom de sentrale trosopplæringsmidlene.

III Departementets hovedmål 2

Prestene skal ha en slik verdiforankring og identitet, og slik faglig og strategisk kompetanse, at de forordnede tjenestene og den menighetsbyggende virksomhet ellers, ivaretas med kvalitet. Menighetene og det enkelte kirkemedlem skal sikres regelmessig geistlig betjening og inspireres til å virke i samsvar med vår kirkes lære og ordninger. Nye medarbeidere skal vigsles og kalles.

b. Departementets resultatmål 3.2.1

Ledelsen av prestetjenesten skal være basert på ansvarsdelingen mellom embets- og rådsstrukturen i kirken og et samvirke mellom prestene og andre kirkelig ansatte.

c. En tilstandsvurdering hvor en vurderer graden av måloppnåelse i forhold til resultatmål 3.2.1, ved bl.a. å innlemme etatsstatistikken.

I Stavanger bispedømme har vi lagt vekt på et godt og nært forhold mellom embetsstrukturen og rådsstrukturen. Vi mener at vi ligger godt an når det gjelder dette samvirket. Det er faste møtepunkter mellom biskop/stiftsdirektør og kirkevergelaget, der saker som berører begge linjene i kirken, er blitt tatt opp til drøfting og avklaring. Arbeidet med en felles kurs- og arrangementskalender er blitt videreført.

Ansvarsdeling og samvirke blir ellers tydeligst på lokalt plan. I Stavanger bispedømme har Stavanger biskop også i 2004 gjennomført prostivise samlinger for alle kirkelig ansatte. Samlingene er av én dags varighet, og praktisk tilrettelegging skjer i et samarbeid mellom prost og berørte kirkeverger. Ved prostisamlingene i 2004 har biskopen fra morgenen av hatt møte med prostiet prester, mens gruppen så har blitt supplert med prostiets øvrige ansatte fra

lunsj av. Samlingene har vært godt tilrettelagt og har bidratt til å bygge opp prostiet som enhet og prosten som leder.

I forbindelse med innføring av nye tjenesteordninger for proster og menighetsprester er det iverksatt implementeringsprogram. En partssammensatt arbeidsgruppe har arbeidet med inndeling av nye tjenesteområder. Forslag til nye tjenesteområder har vært ute på høring i PF's stiftsstyre og blant prestene og prostene. Det har vært et godt og konstruktivt klima i prosessen til nå, og siktemålet er å få iverksatt de nye tjenesteordningene fra nyttår 2006 dersom bl.a. de økonomiske rammene er på plass innen den tid. Status er nå: Stavanger bispedømmeråd har p.t. forslaget ute til høring i fellesråd og menighetsmøter. Oppsatt tempoplan er blitt fulgt.

I arbeidet med innføring av de nye tjenesteordningene ble det høsten 2004 gjennomført tre samlinger for prostene. Til én av disse samlingene var også bispedømmets kirkeverger invitert. For tilrettelegging og gjennomføring av implementeringsprogrammet har vi engasjert ekstern bistand ved organisasjonspsykolog Kristin Engh i firmaet Dynamo Management AS. Foruten deltakelse ved samlingene har hun også gjennomført samtaler med prostegruppa. Disse samtalene er i etterhånd rapportert til biskop og stiftsdirektør. Prosteutviklingsprosjektet videreføres våren 2005.

Stavanger bispedømmeråd og kirkevergelaget (på vegne av de kirkelige fellesråd) har også i 2004 gått sammen om å gjennomføre opplegget "Verdibasert stabsutvikling". Målet har vært bedret samhandling, samarbeid og kommunikasjon i stabene, med vekt på helhetstenkning, forpliktelse og felles ansvar. 8 staber har deltatt med til sammen ca. 60 ansatte. Etter to runder med stabsutvikling har 19 staber med ca. 150 ansatte vært med på opplegget.

I forkant og etterkant av stabssamlingene har det vært egne samlinger for sokneprester og daglige ledere. Fra bispedømmets side har det i 2004 vært brukt ca. kr. 275.000 på opplegget.

I evalueringen av stabsutviklingsprosjektet svarer 95 % at opplegget i stor grad el. i noen grad har gitt et bedre grunnlag for videre utvikling av staben når det gjelder samhandling, samarbeid og kommunikasjon. 75 % mener at det i stor/noen grad har gitt et grunnlag for helhetstenkning, forpliktelse og ansvar for gjennomføring av vedtatte planer. 55 % mener opplegget i stor/noen grad har gitt et grunnlag for å ha menigheten/dem vi skal tjene, i fokus. 84 % vil anbefale stabsutviklingskurset til andre. En grundigere evaluering vil bli gjennomført i mars 2005.

Prostene har ført medarbeidersamtaler med sokneprestene (38). I enkelte prostier er antallet kapellaner så beskjedent at prosten har sett det naturlig å føre samtaler også med kapellanene. Med det har man oppnådd en ensartet ordning for prestene i vedkommende prosti, og en lik adgang til ledelsesnivået i prostiet. Etter drøfting i kontaktutvalget blir dette nå lansert som normalordning i bispedømmet.

Effekten av medarbeidersamtalene er det vanskelig å vurdere. Signaler tyder på at de fungerer noe variabelt. Én svakhet har vært at det finnes få konkrete virkemidler til å følge opp medarbeidersamtalene. Samtalene kan sannsynligvis kvalitetsutvikles, slik at arbeidstakerne i enda større grad opplever seg sett og hørt, og prosten kan følge opp samtalene på en mer konkret måte enn hittil. I rammen av implementeringsfasen har organisasjonspsykologen sammen med prostene tatt tak i en drøfting av hvordan samtalene kan fornyes.

d. Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak i forhold til resultatmål 3.2.1

Arbeidsveiledning har vist seg å være et nyttig refleksjonsverktøy i prestetjenesten. I 2004 ble det startet tre nye veiledningsgrupper, derav én for seniorer. Den tverrfaglighet som det legges opp til i fagrådet for ABV, klarte vi dessverre ikke å få til i denne runden, da det kun var prester som meldte seg på. Individualveiledning har vært gitt i svært begrenset omfang. Den økonomiske siden ved ABV synes å ha vært en hindring hos fellesrådene. Kanskje arbeidsveiledning i for stor grad prises ut?

Stavanger bispedømme ble i 2003 en IA-bedrift. Det ble utarbeidet en handlingsplan for virksomheten i forståelse med PF og med godkjenning av Stavanger bispedømmeråd. Følgende punkt i handlingsplanene har blitt fulgt opp i 2004:

1. Tilrettelegge for jobbottrasjon eller rokeringer for et begrenset tidsrom. To sokneprester har byttet arbeidssted gjennom hele 2004, med avslutning ved nyttårsskiftet.
2. Tilrettelegge for sjelesorg/samtaler med fagpersonell/opphold på samtalesentra. Kontraktfestede avtaler med Torland senter for psykiatri og sjelesorg i Hå kommune og Frihamnsenteret i Etne kommune har vært videreført. På Torland senter har 27 prester vært til samtaler gjennom året. Begge sentra har full kompetanse både innen psykiatri og sjelesorg/veiledning.
3. Tilrettelegge for at ansatte får anledning til å delta på retreat. Samarbeidet med Stiftelsen Utstein Pilegrimsgård og Retreat i Rogaland har vært videreført. Både leirsteder og Utstein kloster er benyttet som retreatsteder. Det har vært en hel del av våre prester på retreat i disse stedene i 2004 og ved Johannesgården i Sverige samt i Wales og England.
4. Medarbeidersamtale. Det vises til pkt. c ovenfor.
5. Milepælsamtaler. Vi har ikke i særlig grad klart å følge opp intensjonene om å benytte samtalerne

for prester som passerer 60 år. Vi har imidlertid fulgt opp ordningen med beregning av pensjon samt tilpasning av arbeidssituasjonen for denne aldersgruppen. Vi har sett at muligheten til delvis AFP (60 % arbeid / 40 % trygd) nå tas i bruk. Det er utfordrende å tilrettelegge en 60/40-deling av en hel stilling slik at det blir en god prestetjeneste i de berørte menigheter. En slik 60/40-deling tvinger fram en samtale om fordeling av arbeidstid i en prestetjeneste som ikke er regulert gjennom arbeidstidsavtaler. Dette er et av de spørsmål som må finne sin avklaring i hvert enkelt tilfelle. Prestetjeneste i Stavanger bispedømme er mer enn servicetjeneste eller kasualia-betjening av de folkekirkelige behov. Det er fremfor noe menighetsbyggende tjeneste i nært samarbeid med andre ansatte, menighetsråd og frivillige. I det perspektiv er oppdelte stillinger som ivaretas av flere stillingsinnehavere, vanskelig å håndtere.

Så langt synes 60 % soknepresttjeneste lite ønskelig, og dette er også uttrykt gjennom uttalelse i PF's stiftsstyre.

6. Sykefravær. Målet har vært å holde sykefraværet under 4 % gjennom hele IA - perioden. Dette lyktes vi ikke med i 2004, da et par langtidssykemeldinger på mer enn ni måneder har trukket sykefraværsprosenten opp. Disse sykefraværene er imidlertid i liten grad jobbrelatert og begge arbeidstakere er tilbake i deltid.

Det var i 2004 totalt 356 sykefraværsuker av totalt 4432 arbeidsuker blant prestene. Fordelt på antall prester utgjør dette 3,7 uker pr. prest mot 1,8 uke i 2003. Sykefraværsprosenten kom i 2004 opp i 8,0 % mot 3,8 % i 2003. Det er en utvikling vi følger nøye, og noen tiltak er allerede satt inn for om mulig å få ned sykefraværet. Første kvartal 2005 er fraværsprosenten allerede på vei ned.

En mulig resultatindikator for senioraspektet ved personalpolitikken kan være at arbeidstaker opplever tilfredshet i et tilrettlagt arbeid, samtidig som arbeidstakeren blir stående lengst mulig i tjenesten. Det er i det minste et mål for den seniorpolitikk som arbeidsgiver og PF i fellesskap vil praktisere den tid som ligger foran.

e. Behovet for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak i forhold til resultatmål 3.2.1

IA – avtalen er ikke godt nok kjent av de ansatte. Det vil bli gjennomført en ny informasjonsrunde blant arbeidstagerne, og prostene bli innlemmet i en mer aktiv bruk av IA – avtalens bestemmelser.

Det gjennomføres samtaler med kirkevergene slik at disse som arbeidsgivere bidrar til at ABV benyttes med aktivt også av fellelrådsansatte. Bispedømmet og kirkevergene er omforent i synes på at tverrfaglig veiledning er ønskelig. I april 2005 inviteres det til deltagelse i tverrfaglige veiledningsgrupper.

Prostene må sterkere involveres i oppfølging av sykemeldte og forebygging av sykefravær. Prostene skal kurses i gjennomføring av medarbeidersamtaler og milepælsamtaler slik at disse samtalene kan utvikles til et aktivt ledelsesverktøy.

b. Departementets resultatmål 3.2.2

Prestene skal stimuleres til å utvikle sine kunnskaper, ferdigheter, holdninger og verdier, foruten sin motivasjon for tjenesten, slik at den enkelte prest og bispedømmet samlet har den kompetansen som skal til for å møte utfordringene i tjenesten. Lederutvikling for kvinner skal være et prioritert område.

c. En tilstandsvurdering hvor en vurderer graden av måloppnåelse i forhold til resultatmål 3.2.2, ved bl.a. å innlemme etatsstatistikken.

Stavanger bispedømme ønsker et kompetent og motivert presteskap. En målrettet og aktiv etterutdanningspolitikk er et velegnet redskap til å oppnå dette. Derfor har vi så langt vært aktive brukere av PF's modulprogram, samtidig som vi har utviklet regionale og lokale tiltak i samarbeid med ulike institusjoner og organer. Ressursavsetningene til etterutdanning for presteskapet er betydelige i Stavanger bispedømme sammenlignet med de øvrige bispedømmene. Ressursbruken er imidlertid langt fra uansvarlig. Den kunne vært enda høyere om de statlige overføringene hadde gitt rom for dette. Vårt utgangspunkt er at menighetsprester i offentlige stillinger i Rogaland står under et større arbeidspress enn i de fleste andre bispedømmene. Samtidig er gjennomsnittsalderen høyere enn i de fleste bispedømmene. Sykefraværet har gått noe opp, men er likevel blant de laveste sammenlignet med de andre bispedømmene. Vi har generelt et godt motivert og tjenestevillige presteskap. Vi knytter disse resultatene bl.a. opp mot den aktive bruken av etterutdanningsressurser i bispedømmet. Vi har i 2004 innvilget 61 uker med studiepermisjon og brukt kr. 785.000 til etterutdanning av prester.

I Stavanger bispedømme ønsker vi god kompetansespredning i prostiene, og at prester med spesial - kompetanse deler sine kunnskaper med kolleger og ulike menigheter. I noen grad har dette skjedd, og en kompetanseoversikt som er laget internt i bispedømmeadministrasjonen, viser allerede en rimelig god kompetansespredning i de fleste prostiene. Det nye sentrale kompetanseregisteret vil gi oss et mer komplett bilde.

I 2004 var det 11 prester som fullførte SPP - programmet med tre moduler. De BDR - ansatte av disse har fått lønnsmessig uttelling for dette.

Prostene har vært brukt aktivt for å motivere enkeltmedarbeidere til etterutdanning, særlig gjennom kontakten med dem som sjelden eller aldri prioriterer faglig og personlig fornyelse. I REU har vi bevisst arbeidet med å målrette etterutdanningen: Fra deltagelse i generell "tre måneders studiepermisjon" til nærmere definerte studieprosjekter. Vi prøver også å etterstrebe en langt bedre utnyttelse av etterutdanningsressursene gjennom regionale tiltak.

Det forutsettes at kvinner skal prioriteres i kompetanse- og lederutviklingsarbeidet. Vi har hatt liten søkning av kvinner til de ulike etterutdanningsoppleggene. Kvinnene utgjør 12 % av prestene i bispedømmet. De to kvinnene som er proster, har deltatt i prostenes lederprogram. To kvinner/ sokneprester har deltatt i stabsutviklingsopplegget. Vi har ellers ikke hatt deltakere på sokneprestkurs i 2004 da ingen nye sokneprester er tilsatt innenfor perioden.

Gjennom "Kristendom på rogalandsk" (KPR) har vi oppnådd en betydelig bedre ressursutnyttelse enn eksempelvis gjennom sentrale kurs av typen PKU. Modulen KPR for 23 prester kostet arbeidsgiver tilsvarende hva utleggene ville bli for 6 prester på PKU i Osloregionen. Erfaringene med KPR er av stor betydning for vår fremtidige etterutdanningsstrategi, og dette avspeiles i den Kompetanseplanen som nå er utviklet for 2005-2007. Vi vil i den forbindelse også se på mulighetene for en bedre ressursutnyttelse ved et nærmere samarbeid med nabobispedømmene i sør og nord.

Stavanger bispedømmeråd har lagt opp til at prestene skal kunne delta på retreat. Dette skjer i noen grad, men deltakertallet har vært noe ujevnt. Det ser ut som om retreat passer for noen, men ikke alle.

d. Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak i forhold til resultatmål 3.2.2

I henhold til Kompetanseutviklingsplanens tiltaksplan er følgende gjennomført i 2004: Det er arrangert fagdager for prester med 65 deltakere. "Gudstjenesteglede og gudstjenesterevisjon", "Gudstjenesten som formidling", "Retorikk og preken" og "Barn og gudstjeneste" var tema for de faglige sesjonene.

Etterutdanningsopplegget "Kristendom på rogalandsk" er fullført. Opplegget var utarbeidet her i bispedømmet, godkjent som element III i PF's SPP - program og ble gjennomført i samarbeid med Misjonshøgskolen. Professor Torstein Jørgensen var faglig ansvarlig. 23 prester gjennomførte disse studiene, og 11 av dem fullførte gjennom dette SPP (tre moduler).

Som en del av SPP - programmet er det også gjennomført utdanning av nye arbeidsveiledere (AVU). Det deltok to prester, en kateket og en praksisveileder fra Stavanger bispedømme. Mye av utgiftene i forbindelse med denne utdanningen er dekket av bispedømmet, da alle fire tenkes å inngå i biskopens veilederkorps. Da den formelle godskjenningen for disse fire ennå ikke er på plass, er statistikkens tall for prester med veiledningskompetanse (pkt. 6.4) det samme for 2004 som i 2003.

Etter at tre personer hadde deltatt på innledende opplæring sentralt, ble det gjennomført regionsvise kurssamlinger om kirkens møte med familier i dåpsfasen. Det var særlig prester og kateketer som var målgruppe for disse samlingene, og av ca. 70 deltakere var 48 prester.

I tillegg til ovennevnte SPP - enheter og felles kurs har to prester (begge 60+) gjennomført individuelle studieprosjekt.

Én av våre prester (sokneprest/kvinne) ble i 2004 tildelt Olavstipend. Permisjonen for å gjennomføre studiene tas ut høsten 2004 / våren 2005.

Bispedømmet har i sin strategi og tiltaksplan også understreket verdien av å delta på retreat. Både Stiftelsen Utstein Pilegrimsgard og retreatsteder innenlands og utenlands har vært benyttet.

Noen prester har fått støtte til studiereiser i England og USA.

Mange prester har fått støtte til deltagelse i fagdager i regi av bl.a. Misjonshøyskole, Universitet i Stavanger o.a..

Studiearbeidet i PF's lokallag har i 2004 vært konsentrert om gjennomgang av søndagstekstene.

e. Behovet for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak i forhold til resultatmål 3.2.2

PF's modulprogram (SPP) synes ikke å trekke til seg så mange søkere som tidligere. Den omlegging i retning av studiepoeng som nå er initiert, kan muligens appellere sterkere, særlig om det også kan ligge en lønnsmessig stimulans i etterutdanningen. Vi ser også behov for å arbeide mer med etterutdanningsopplegg som kan søkes av alle – uavhengig av livsfase. En mulighet kan være å benytte seg av nettbasert undervisningsopplegg. Dessuten vil etterutdanningsressursene f.o.m. 2005 bli sterkere styrt mot prosjekt som bidrar til at vi når de mål bispedømmet har satt i sin strategi.

b. Departementets resultatmål 3.2.3

Prestenes fritidsordninger og arbeidsforhold skal bidra til å gjøre prestetjenesten attraktiv og til å motivere prestene til livslang prestetjeneste.

c. En tilstandsvurdering hvor en vurderer graden av måloppnåelse i forhold til resultatmål 3.2.3, ved bl.a. å innlemme etatsstatistikken.

Fritidsavtalen synes å ha vært iverksatt på en relativt god måte. Uttaket av frihelger er på plass, mens det fortsatt har vært noe komplisert å få til to ukentlige fridager.

Arbeidsforholdene synes for øvrig å være tilfredsstillende. Det er inngått HMS samordningsavtale med så godt som alle kirkelige fellesråd, slik at det f.eks. gjennomføres felles vernerunder.

Vi har i 2003-2004 prioritert ressurser til dyktiggjøring av prostene, PF's tillitsvalgte, hoved- og distriktsverneombudene og bispedømmeadministrasjonen (totalt 18 personer) gjennom et 40 timers HMS-kurs, tilrettelagt av AOF. HMS - kurset har bidratt til bevisstgjøring om det ansvar som påhviler både arbeidsgiver- og arbeidstakersiden når det gjelder de ansattes arbeidsforhold og ordninger.

For å gjøre det lettere for arbeidstakere 62+ å bli stående lenger i stillingen har det vært arbeidet med AFP - ordningen. Etter 2004 er to arbeidstakere gått inn på ordningen (delvis

AFP). Reduserte prestestillinger byr på utfordringer både for arbeidstaker, arbeidsgiver og berørte menigheter, og det har vært utfordrende å måtte tenke nytt mht. administrering og organisering av slike stillinger.

Vi ser for øvrig at prester som har gått av, er en verdifull vikarressurs i bispedømmet, og disse prestene gir også uttrykk for glede over fortsatt å kunne gjøre tjeneste.

Kvinneandelen av menighetsprester er uendret siden forrige rapport og består ved inngangen til 2005 av to proster, fire sokneprester (en i ektefelledelt stilling) og tre kapellaner. Det var i 2004 ingen nytilsetninger.

d. Bispedømmets egne strategier, planer og tiltak i forhold til resultatmål 3.2.3

Den nye særavtalen om menighetsprestens fridager ble evaluert gjennom en spørreundersøkelse og presentert sommeren 2004. Evalueringen har gitt følgende holdepunkter:

- - De fleste er godt fornøyd med ordningen.
- - Mange sier at fridager ofte blir arbeidsdager.
- - En frisøndag pr. måned gjennomføres over alt.
- - Det er mangelfulle arbeidsplaner flere steder.
- - Halvparten av prestene har vanskelig for å ta ut avspasering.
- - Det er fortsatt uklare forhold om ansvarsforhold når presten har fri.
- - 61 % arbeider mer enn 40 timer pr. uke.

Temaet livsfasetilpasset arbeidssituasjon har det vært arbeidet noe med i 2004. I Stavanger bispedømme har vi en gjennomsnittsalder på prestene på 52,6 år. 19 av prestene er nå 60+. Det har videre vært arbeidet med å tilrettelegge arbeidssituasjonen for enkelte av seniorenene. Én sokneprest har siden 01.01.04 hatt delvis AFP (60 % stilling), og en til er innvilget med virkning delvis AFP fra 01.01.05. Begge søknadene har vært begrunnet med ønske om å kunne stå lenger i prestetjenesten, og er dermed i tråd med KKD's og bispedømmets målsetting. I tillegg til disse to er én sokneprest nå i 60 % stilling av helsemessige årsaker. Av de tre 40%-stillingene som det dermed har vært nødvendig å opprette, er to dekket med fast stillingsinnehaver, den tredje er utlyst. Arbeidsgiver ser at det ligger særskilte utfordringer knyttet til delvis AFP når det gjelder bl.a. organisering, administrering, arbeidsoppgaver og arbeidsmengde i en 40 % stilling.

Om seniorfasen krever særskilte tilpasninger, har vi sett at også 30-årsfasen må ha spesiell oppmerksomhet. Da er det fødselspermisjoner og tilrettelegging for prester/familier i småbarnsfasen som er behovet. Det har ikke oppstått spesielle vansker med å innvilge slike permisjoner siden vikartilgangen i Stavanger bispedømme også i 2004 har vært god.

e. Behovet for eventuelle endringer av bispedømmets strategier, planer og tiltak i forhold til resultatmål 3.2.3

Fortsette må arbeidet med en livsfasetilpasset arbeidssituasjon styrkes og videreutvikles. Prostene må utrustes med verktøy for bedre rutiner i arbeidet med planlegging og rapportering av fritid. Utfordringene grunnet planlagte fridager som ikke tas ut, vil bli fulgt opp av prostene. Videre må det avklares inne det enkelte tjenesteområdet hvem som har ansvaret når presten har fri. Det haster derfor med å få på plass en god beredskapsordning.

IV. Kommentarer til årsregnskapet 2004.

Kap. 340/3340 Kirkelig administrasjon

Regnskapet viser et mindreforbruk på kr. 320'. Vi fikk overført mindreforbruk på kr. 200' fra 2003. Dette gjør at reelt mindreforbruk på normal tildeling er kr. 120'. Dette skyldes i første rekke permisjon uten lønn en periode for en av våre ansatte. Mer effektiv bruk av elektroniske hjelpemidler har ført til reduserte portoutgifter. Dessuten har varslede investeringer i forbindelse med elektronisk arkiv blitt utsatt til 2005.

Kap. 341/3341 Presteskapet.

Årsregnskapet viser et mindreforbruk på kr. 1.920'. Stavanger bispedømmeråd hadde i 2003 et mindreforbruk på kr. 740'. Dette fikk vi overført til 2004. Vi har derfor et reelt merforbruk ut fra normalbevilgning på ca. kr. 1.200'. Mindreforbruket kan forklares med:

1. Tildelingsbrevet. Vi hadde kalkulert med en forsiktig ekstratildeling på ca. 600.000,- som kompensasjon for justeringsoppgjøret fordi resultatet var til dels uvisst på dette tidspunkt. Den totale virkningen var kr. 930.000,- som ble gitt i tildelingsbrev 22/10-2004. I tildelingsbrev pr. 15/12-2004 ble det gitt ytterligere tildeling på kr. 51.000,- som prostemidler som det ikke var tatt høyde for i prognosen. I tildelingsbrevet for 2004 er det gitt tildeling tilsvarende årsvirkning for Olavstipendiat. Stipendperioden går imidlertid fra 300604 til 300605 og kr. 200.000,- er derfor kostnader som først påløper budsjettåret 2005.
2. Refusjoner: Vi har ekstra inntekter dette halvåret. Dette skyldes at kr. 200.000,- som var innbetalt til prosteutviklingsreise ble tilbakebetalt bispedømmerådet på grunn av en endring i reiseorganiseringen. Disse kostnadene vil i stedet bli påløpt februar 2005. Det ble også foretatt en ekstra fakturering til fellesrådene for stabsutviklingsprosjektet som var planlagt første halvår 2005.
3. Trygderefusjoner: Inntektssiden viser kr. 450.000,- i ekstra trygderefusjoner ut over prognose. Dette skyldes blant annet at trygdemyndighetene normalt overfører refusjon den 2. i måneden etter lønns måneden. For desember skjedde utbetalingen 30. samme måned. Dette medførte kr. 140.000,- i ekstra refusjon. Utenom dette har det dessverre vært en betydelig økning av sykefraværet siste halvår. Dette vises ved at 40 % av totale trygderefusjoner er mottatt 4. kvartal. Dette har blant annet vært løst ved å bruke vikarprester i fast stilling til dekning. Dette har medført ca. kr. 600.000,- i differanse mellom registrert bruk av ekstra vikarbruk og trygderefusjon. Dette er ren pluss i regnskapet.

Utgifter

1. Lønn og vikarbruk Regnskapet viser et merforbruk i lønn og vikarbruk. Bispedømmerådet har vært bevisst å sette inn vikar der det har vært behov umiddelbart. Siste kvartal har det også som følge av regnskapsutviklingen vært satt inn ekstra vikarmidler i spesielle områder. I tillegg til dette har ikke bispedømmerådet hatt presteskifter i 2004 og dermed svært reduserte kostnader til flytting osv.

2. Etterutdanning og kurs. Regnskapet viser et merforbruk på kr. 200.000,-. Dette skyldes at bispedømmerådet som følge av regnskapsutviklingen siste kvartal har økt innsatsen og har innvilget flere kurssøknader siste kvartal.
3. Reiseutgifter. Reiseutgifter til prestene viser en overbudsjettering/mindreforbruk på ca. 320.000,-. Dette skyldes svake erfaringstall etter at kostnadsdekningen ble overført bispedømmerådene. Vi har derfor sett oss nødt til å budsjettere etter forsiktighetsprinsippet.

Annet. Det var budsjettert med kollektivt innkjøp av etterutdanningslitteratur/studielitteratur for presteskapet på kr. 150.000,-. Dette ble ikke gjennomført. Det var budsjettert med en større samling for prester og ektefeller i desember 2004. Dette ble ikke gjennomført. Kostnad kr. 150.000,-.

Disposisjoner 2005.

Stavanger bispedømmeråd har på denne bakgrunn allerede disponert en ny stillingshjemmel for betjening i Gand prestegjeld i Sandnes prosti. Dette ut fra gjeldende prioritering av nye pretestillingen. Disponeringen er foretatt som en foreløpig prosjektsatsing i to år fra 01.01.05.

Bispedømmeråd har dessuten inngått en avtale om ett års studiepermisjon med lønn for en av prestene f.o.m.01.01.05. Denne avtalen er konsekvensen av en lengre personalkonflikt i et av prestegjeldene.

Kompetanseplanen for 2005 – 2008 inneholder et studiereiseprosjekt ved årsskiftet 2005/2206. Arbeidsgivers del av prosjektet faller på budsjettåret 2005.02.24

Til sammen vil disse disponeringene alene binde ca. 1.4' mill. av mindreforbruket fra 2004. Stavanger bispedømmeråd ber om at mindreforbruket i 2004 overføres budsjetttrammene for 2005.

Stavanger, den 25.02.04

Ernst Baasland
Stavanger biskop

Ingmar Areklett
Stavanger bispedømmeråd, leder

Åge Bognø
stiftsdirektør

Vedlegg:

1. Strategi for Stavanger bispedømme, ajourført august 2003
2. Etatsrapport 2004